REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimit.
Inserate se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele BIROURI de ANUNŢURI: în Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. În Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina a 3-a o seria 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov: Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 5. Braşov, Duminecă 6 (19) Ianuarie 1908.

Din causa sfintei sărbători de Luni, ziarul nu va apărea până Marţi sara.

În ajunul Bobotezei.

In viaţa noastră politică-naţională vom fi făcut noi — Românii din aceste ţări, nu numai paşi îndărăt împinşi de sila vremilor vitrege, ci şi câte unul înainte.

Anii din urmă au dovedit, că sunt elemente în sânul poporului nostru, cari au aptitudine de-a purta lupta pentru drepturile neamului fiind în stare a da piept cu adversarii noştri politici.

Ceea ce ne lipseşte mai mult şi pentru ce avem tocmai în jurstările de astăzi cea mai neapărată şi urgentă necesitate este însă îndemânarea, forţa şi energia de a putea lucra în înţelegere, cu metod şi sistematic, desfăşurând şi în punctele cele mai mici, menite a servi apărării naţionale, cea mai mare putere posibilă. Adversarii noştri văd că cu toată străduinţa lor de-a ne ţinea în loc, împiedecând poporul nostru, unde numai pot, noi tot mergem înainte cum putem, dovedind aptitudine şi mult talent. Văd însă de altă parte că nu ştim să utilizăm aceste aptitudini şi acest talent, aşa cum am putea, devenind odată un factor mai însemnat şi mai periculos, ca opoziţiune, pentru ei.

Efectul acesta nefavorabil pentru noi îl datorim fără îndoială numai faptului, că nu ne ştim impune cum trebue şi când trebue, prin solidaritatea noastră, adversarilor, convingându-i fără doar şi poate, că au trecut acele timpuri când desbinarea noastră le dădea totdeauna mijlocul de a ne lua peste picior şi a ne despreţui.

Relevăm aceste momente, de altfel apreciate, credem, de ori ce Român cu judecată şi cu prevedere, pentru a arăta cât de mult trebue să se resimtă neajunsul acesta la noi tocmai acuma, când în viaţa de stat se petrec evenimente de cea mai gravă cumpănă, evenimente dela cari atârnă în mare parte şi viitorul nostru.

Ni-s'a comunicat că în clubul naţionalist din dietă a învins curentul cel bun pentru o solidară procedere a naţionaliştilor în lupta parlamentară ce le stă înainte.

Să sperăm că aşa va fi, zicem şi acum. Dar nu-i destul cu atât. Unii să-şi facă datoria pe cât pot, iar ceilalţi să nu şi-o neglige. Ar fi trist dacă naţiunea noastră s'ar răzima numai în solidaritatea ce-o poate desfăşura clubul naţionalist în dietă. Dacă nu vom şti să fim solidari, una şi nedespărţiţi în toate cestiunile noastre de viaţă pe toată linia şi în toate împrejurările din Carpaţi până la Tisa, atunci vai de noi şi de viitorul nostru.

Cele ce se pun la cale acum în dietă: Revizuirea regulamentului camerei şi alcătuirea reformei electorale după chipul şi asămănarea celor ce-i fac fiertura, nu vor fi pentru noi Românii în nici un caz decât nişte nouă orândueli pentru impedecarea noastră în esercitarea drepturilor constituţionale şi în desvoltarea noastră naţională. De aceea temelia viitorului nostru să nu aşteptăm ca să ne-o aşeze şi să ne-o întărească adversarii noştri, ci să-o aşteptăm numai şi numai dela noi înşi-ne, dela puterea şi energia noastră în lupta pentru esistenţa noastră naţională.

In ajunul Bobotezei, a acestei mâreţe sărbători a creştinităţei, să ne dăm samă cu toată scumpătatea şi cu toată sinceritatea inimei noastre de datoria ce o avem ca Români şi de abnegarea şi jertfele ce ni-se cer ca să ni-o putem împlini.

Sfântul Botez să ne dea tăria aceea sufletească, care singură ne poate mântui!

Planul reformei electorale. Pe când ministrul de interne contele Iuliu Andrassy continuă a păstra cea mai adâncă tăcere asupra proiectului de reformă electorală, pregătit de guvern, ziarul socialist »Népszava« publică în N-rul său de eri, planul acestui proiect. Iată după »Népszava« sistemul după care guvernul proiectează reforma electorală:

Fiecare cetăţean, care ştie scrie şi ceti în limba sa maternă şi a trecut de 24 ani, are drept de vot. După statistica publicată de »Népsazva« numărul acestora este în întreaga Ungaria de 2,621,894 bărbaţi. *Din aceştia 757,666 bărbaţi au însă vot dublu.* Dintre acestia fac parte *a*) proprietarii, cari au pământ de arat într'o întindere de cel puţin 15 jughăre catastrale, *b*) cei cari plătesc 20 cor. dare cl. III, *c*) industriaşii şi comercianţii cari lucrează pe seama lor, *d*) lucrătorii minieri, cari de 3 ani de zile lucrează în acelaş loc, şi *e*) toţi acei cari au absolvat 4 clase gimnaziale, reale, civile, etc. Conform statisticei publicate de »Népszava«, *Românii ar dispune de 188,599 bărbaţi cu câte un vot, şi de 37,924 bărbaţi cu câte două voturi.*

»Népszava« arată apoi cât de nedrept este acest sistem al votului plural pe care vrea să-l introducă guvernul, şi care a produs o mare consternare în rândurile social-democraţilor. După acest sistem ar urma ca lucrătorii din Ungaria, cari sunt în mare majoritate, să dispue de 1.144.691 voturi, iar clasele bogate să dispue de 2.186.000 voturi. Intr'un oraş în care s'ar găsi 1000 lucrători, acolo sunt deajuns 500 bogătaşi, ca să egaleze voturile lucrătorilor.

Partidul socialist publică un apel către lucrători, arătând, că a sosit momentul să procedeze la fapte. Lupta trebue dusă în primul rând contra proiectului pentru reformarea regulamentului camerei, pentru-că prin aceasta reformă guvernul vrea să-şi asigure votarea reformei electorale. S'au convocat număroase întruniri. Prima întrunire va avea loc Luni la Budapesta. Vor urma apoi întruniri la Arad, Presburg, Cluj şi alte oraşe din provincii.

In şedinţa de eri a dietei, s'a început desbaterea proiectelor de recruţi. Deputaţii Nagy, *Brediceanu* şi Bozoky (disident) vorbesc contra proiectelor. Dep. Ugron şi Kmety pro. Dep. Bredicean a propus, ca guvernul să fie invitat a prezenta un proiect de lege privitor la serviciul militar de 2 ani.

Convenţia comercială între Austro-Ungaria şi România. Din Bucureşti se anunţă, că lucrările pentru încheierea convenţiei comerciale între România şi Austro-Ungaria, vor începe mai târziu. Aceste lucrări n'au putut începe din cauză că înainte de a ajunge la Viena comisia, română, se reluaseră deja lucrările pentru convenţia austro-sârbă.

Proiectul pentru monopolul cârciumelor. Din Bucureşti se anunţă, că ministrul Emil Costinescu va depune Joi în 10 Jan. v. pe biroul camerei proiectul de lege privitor la monopolul cârciumelor.

La aniversarea ziarului nostru.

Confraţii noştri dela *„Tr buna"* din Arad întâmpină aniversarea foaiei noastre cu un articol călduros, din care reproducem următoarele:

Ieri »Gazeta Transilvaniei« şi-a serbat jubileul de 70 de ani ai existenţei sale. Tot atunci s'au împlinit 30 anı, de când în fruntea acestui organ naţional stă d-l Dr. Aurel Mureşianu.

Pentru întâia oară, în viaţa noastră, un ziar, îşi serbează — jubileul. Importanţa serbării este cu atât mai mare, cu cât stăm în faţa *celui mai vechiu ziar românesc*, a ziarului care chiar dela înfiinţarea sa, a servit cauza *tuturor Românilor*. Au fost adecă vremuri, atât înainte, cât şi după 1848, când »Gazeta« era singurul organ de publicitate român; în coloanele ei îşi dau întâlnire marii patrioţi din toate ţările locuite de Români. Cauza Bucovinei, a Basarabiei, a Principatelor-Unite era susţinută cu aceeaşi ardoare ca a Românilor ardeleni, ungureni sau bănăţeni. Bariţiu şi Iacob Mureşianu întreţineau aceleaşi cordiale relaţiuni cu fruntaşi ai *neamului* ca *Brătianu*, *Rosetti*, *Kogălniceanu*, *Negri*, *Alexandri*, *Hurmuzachi*, *Pumnul*, *Bărnuţiu*, cât de strânsă legătură aveau cu luptătorii din patrie.

Conştiinţa de rassă, solidaritatea etnică între Români, întâia oară în coloanele »Gazetei Transilvaniei« s'au propagat. Şi dacă au fost mari vremurile, în cari s'au întemeiat »Gazeta« şi bogaţi în evenimente cei 40 ani până ce conducerea a luat'o actualul şi jubilantul director, nu e mai puţin adevărat, că multe frământări naţionale şi grele lupte s'au înregistrat şi în aceşti din urmă 30 ani de viaţă ai »Gazetei«. Până la înfiinţarea »Tribunei« din Sibiiu, 1884, »Gazeta« fusese adecă de cele mai multe ori singurul organ politic cu trecere... In intervale se înfiinţau ziare când ici, când colo, se încercase ş'atunci înşghebarea unui centru politic la Budapesta, toate au dispărut însă, numai »Ga

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Păţania lui John Henry.

Don Mark Lemon.[*])

A închis gazul aerian, a desfăcut ţava de gumă şi a închis cu îngrijire în cufăr maşina de fiert.

John Henry deja de un an îşi fierbea singur. Articlii trebuincioşi pentru susţinerea vieţii îi strecura acasă astupaţi într'o taşcă mică de piele, iară rămăşiţele le ducea din odaie învălite bine în hârtie fină. Aşa avea de gând să trăiască un an poate mai mult, cât timp arta aduce ceva venit.

A privit în juru-i. Totul în ordine. Maşina de fiert e ascunsă; farfuria şi tacâmul le-a spălat şi le-a pus de asemenea sub cheie, apoi luând o sticlă bine mirositoare, ca să nu zicem parfumată, a stropit odaia, aşa, că mirosul cotletului s'a pierdut cu desăvârşire.

Intr'o jumătate de oară a fost gata cu toaleta. A căpătat bilet gratuit de la un teatru şi luând micul pacheţel înfăşurat în hârtie mătăsoasă, a plecat. Mai întâiu, trebuia, natural, să se scape de rămăşiţele de mâncare.

A trecut la un colţ de stradă, unde era loc gol şi unde de luni de zile obicinuia să arunce asemenea pachete, — spre marea mulţumire a unui căţel mic galben, — dar cu spaimă a observat, că în ultimele zile a fost ridicat un stobor de 12 urme înălţime şi în caz, că nu-l aruncă dincolo, nu va putea scăpa de el. Acest lucru însă nu-l putea face, pentru că erau pe aproape mulţi trecători, cari, dacă un tânăr îmbrăcat elegant ar arunca un pachet, ar fi crezut, că voeşte să se libereze de un lucru furat.

Pentru a întreprinde aşa ceva n'a avut curaj. A plecat mai departe. Nicăiri un loc părăsit, gol, necercetat! Poziţia începea să devină îngrijitoare. Era în mijlocul oraşului, îmbrăcat elegant, nu peste mult timp în cel mai modern teatru şi ţinea în mână un pachet de rămăşiţe: trei oase supte bine, o grămadă de coji de cartofi, de pâne, o bucată bună de hârtie unsuroasă, cu care a şters farfuria şi un măr mare putred.

S'a hotărât fără de veste. A aruncat pachetul şi a purces fără nici un gând mai departe. In momentul următor i-au încetat bătăile inimei. In faţă îi venea o femeie cunoscută şi adorată de el; de bună samă a observat, că a aruncat ceva: îl va ridica ba din curiositate îl va şi desface! S'a întors cu iuţală accelerată înapoi şi a ridicat pachetul, ca si când ar fi pierdut o comoară întreagă.

In spaimă şi-a uitat cu desăvârşire de lucru, iar când şi-a venit în ori, era deja înaintea teatrului. Erau punct 2 oare şi dacă nu se grăbia cu siguranţă perdea actul prim. A năvălit deci la locu-i, în stal I., strângând în braţe valorosul pachet. Par'că simţia că mărul putrezit i se topeşte în mână şi par'că s'ar lăţi în aerul parfumat mirosul osului fript.

Lângă el ocupa loc o fetiţă minunată. Intre alte împrejurări John Henry ar fi dat mult pe vecinătatea şi pe privirile ademenitoare ale domnişoarei, — dar acum, în spaima, că se umezeşte hârtia şi osul îşi va scoate capul prin ea, — doria din răsputeri să-şi arunce privirile-i încântătoare la ori cine altul. Dacă ar şti! Dacă ar şti fermecătoarea creatură, că domnul vecin ţinea în mână nu bomboane sau juvaericale, ci rămăşiţele prânzului său subţire!

Pe scenă se juca o piesă mai ordinară; primul actor a fost un negru, care în tot decursul acţiunii îşi aţântise privirile asupra lui şi cânta nişte melodii, al căror text impertinent vorbia despre cotletul de purcel. După el au venit 2 comedianţi nemţi şi Henry s'a uşurat în câtva. Dar unul a dat o gâcitoare celuilalt, în care se spunea despre măr putred, şi în momentul următor Iohn Henry a scăpat fără veste pachetul din mână. Ca un câine s'a repezit după el şi l-a prins tocmai la timp, ca, căzând la picioarele creaturei fermecătoare, să nu se rupă.

Hârtia însă devenia tot mai unsuroasă. Henry desperat cu totul, l-a aşezat sub scaun Fără nici o pedecă sau incindent a rămas acolo până la finea actului prim, când s'a ridicat un domn gras şi cu mare greutate s'a strecurat dintre vecini, în care timp a împins departe cu piciorul pachetul ascuns. O doamnă elegantă l'a ridicat imediat şi l'a predat cu multă complezanţa posesorului, care de spaimă s'a făcut alb ca creta.

Două oare în cap a strâns în braţe pachetul ca şi când ar fi fost dinamită înel până când în fine s'a încheiat reprezentaţia. Atunci a scăpat. Afară era un aer plăcut, proaspăt; iar el a surîs naiv după sfărâmările îngrijitoare petrecute. Intră undeva la un pahar de bere — cugeta el

[*]) Scriitorul american, a cărui traducere se poate ceti în piesa de faţă, e unul dintre umoriştii din şcoala lui Mark Twain. Un scriitor vesel, ca şi în povestiri nici nu cunoaşte partea tristă a vieţii; el vede numai ceeace distrage, şi face voie bună unde omul poate râde, după cum arată şi schiţa umoristică de faţă.

zeta« a stat necontenit în foc şi a luat parte la toate evenimentele vieţii noastre naţionale.

S'a distins ca ziar intransigent şi a mers întărindu-se treptat, treptat; îndărăt n'a dat nici odată! Fondarea la Sibiiu a »Tribunei«, a făcut ca şi »Gazeta« să apară zilnic. S'a pornit o nobilă emulaţie între cele două ziare şi dacă cei grupaţi în jurul »Tribunei« înfiinţează întaia *foaie pentru popor*, »Gazeta« întocmeşte şi ea numărul de Dumineca, pentru popor**), contribuind la deşteptarea generală a poporului, încât azi avem o situaţie incomparabil mai bună decât înainte cu un pătrar de veac; cetitorii s'au înzecit, spiritul public s'a înălţat; exigenţele au crescut şi au făcut să avem ziare şi reviste până şi în cele mai modeste centre româneşti.

Cine s'ar încumeta să tragă la îndoială că parte din merit îi revine »Gazetei«, cine să nu se închine unei activităţi ziaristice atât de fecunde, cine să nu se alăture din tot sufletul, celor ce iubilează împlinirea a 70 ani a unei gazete româneşti, cine să nu-şi dea seamă de munca încordată şi de jertfele cele mari reclamate dela susţiitorii »Gazetei«? . .

. . . .

Iată de ce ne simţim îndemnaţi să exprimăm veneratului director iubilant toate urările noastre de bine... Să-i dorim viaţă lungă şi putere de muncă pentru a continua să poarte stindardul ce i-s'a încredinţat ca scumpă moştenire. Să grupeze în jurul său cât mai mulţi reprezentanţi din tânăra generaţie, să sporească şi să se întărească astfel tot mai mult mândra oştire naţională.

»Gazetei Transilvaniei« şi celor din jurul ei, trimitem sincer salut frăţesc!

*

„Libertatea“ din Orăştie scrie în numărul său dela 5 Ian. v. despre aniversarea de 70 ani a „Gazetei“ şi cea de treizeci de ani a directorului foaiei noastre următoarele:

»Timp îndelungat (70 de ani) în viaţa unei foi, mai ales a unei foi româneşti, ce are să treacă an de an prin atâtea furtuni potrivnice!«

»Dar mai ales, lung e timpul de 30 ani în viaţa unui redactor român, viaţă grea, migăloasă, plină de supărări, de plutiri între nădejde şi desnădăjduire asupra luptei de al cărei val eşti dus!«

»Pentru aceea acest *iubileu* este o *sărbătoare* nu numai a »*Gazetei*“, ci a întregei modeste presse române dela noi«.

*

Confratele *„La Roumanie“* din Bucureşti amintind aniversarea ziarului nostru, „care a adus atâtea servicii causei Românilor de dincoace de munţi“, zice între altele:

»Gazeta Transilvaniei« este cel mai vechiu ziar român şi coloanele din colecţiunea sa, conţin articoli şi scrieri literare dela aproape toţi oamenii politici ai ţărilor române, cari s'au luptat pentru ideia naţională«.

**) Să ne dea voie autorul articolului a face o mică corectură pentru păstrarea esactităţii în ce priveşte datele istorice „Gazeta“ anunţase cu mult înainte de ce-a fost vorba de fondarea „Tribunei“ celei vechi dela Sibiiu, că va apare în scurt timp zilnic şi a apărut în primăvara anului 1884 înaintea „Tribunei“. Incât pentru înfiinţarea „Foaiei Poporului“ de către cei grupaţi în jurul „Tribunei“ aceasta s'a petrecut numai după ce deja *de mai mulţi ani* „Gazeta“ noastră de Dumineca şi-a împlinit chemarea ei faţă cu poporul, premergând cu exemplul şi având mulţămirea sufletească de a vedea răsărind în urma-i tot mai multe foi poporale române la noi, începând cu „Foaia Poporului“.

— Red. Gaz.

Pentru salvarea şcoalelor noastre.

„Telegraful Român“ din Sibiiu publică în nrul său penultim, un fel de dare de samă, despre ce s'a întreprins până azi, de către forurile superioare bisericeşti gr.-or. române, pentru salvarea şcoalelor noastre primare. Iată această dare de samă:

I. Art. de lege XXVII din 1907, cu esceptiunea §§-ilor 2, 3 şi 20, a intrat în putere de drept cu 1 Iulie 1907. Deoarece dispoziţiile acestui articol de lege privesc şcoalele conf din întreaga metropolie, I. P. S. Sa dl arhiepiscop şi metropolit Ioan Meţianu a convocat de urgenţă consistoriul metropolitan, ca organ de executivă suprem al bisericei noastre. Consistorul metropolitan s'a şi întrunit în cursul lunei August 1907 şi cu datul 21 VIII 1907 a compus »Instrucţiunea« care în *nucleo*, conţine dispoziţiile legii şi dă unele îndrumări cu privire la conscrierea venitelor pentru regularea salarelor învăţătoreşti. Instrucţiunea aceasta s'a transpus consistoriilor sufragane pentru a se aduce la cunoştinţa acelora, pe cari îi priveşte: clerului, învăţătorilor şi susţinătorilor de şcoale, adecă poporului credincios.

II. Pentrucă preoţii noştrii ca directori şcolari, să cunoască pe deplin şi în toate amănuntele dispoziţiile legii şi mai ales îndrumările cuprinse în »Instrucţiunea« ministerială dată întru executarea legii, ref. şcolar arhidiecesan a tradus pe româneşte legea şi Instrucţiunea, iar Consistoriul prin circulariul său din 27 Septemvrie 1907 Nr. 10327 şcol. împreună cu instrucţiunea cozistoriului metropolitan, le-a împărţit organelor competente pe lângă îndrumările şi sfaturile necesare.

III. Pentru a însufleţi mai mult pe protopresbiteri, ca organe cari vin în imediată atingere cu poporul şi pentru a le da unele îndrumări mai speciale, cari nu totdeauna pot fi comunicate pe calea circularelor, şi în fine, pentru a afla din gura lor starea sufletească şi materială a poporului, toţi protopresbiterii din arhidieceză au fost convocaţi în două grupuri pe zilele 13 şi 22 Noemvrie 1907 la consfătuire confidenţială în reşedinţa arhiepiscopească. Decursul acestor consfătuiri a fost pe cât de interesant, pe atât de instructiv.

Concluzele luate în aceste conferenţe au să se execute până la finea lui Februarie 1908, pentru ca de timpuriu să se poată face raport şi sinoadelor diecezane.

IV. Ca urmare văzută a acestor consfătuiri, conz. arh. de urgenţă a dispus tipărirea protocoalelor pentru fasionarea venitelor şi cu circulariul său din 13 Decemvrie 1897 Nr. 11308 şcol., le-a împărţit oficiilor protopresbtieriale pe lângă sfaturile şi îndrumările de lipsă.

V. I. P. S. Sa arhiepiscopul şi metropolitul Ioan Meţianu, în pastorala sa de Crăciun, în cuvinte cu adevărat părinteşti, a îndemnat şi sfătuit pe popor la aducerea de jerfe pentru salvarea celei mai scumpe instituţiuni, a şcoalei confesionale.

VI. În înţelesul §-ului 19 din lege, limba magh. are să se propună după un plan de învăţământ statorit de guvern, în conţălegere cu autoritatea supremă confesională. Guvernul a comunicat proiectul planului său de învăţământ la 23 Oct. 1907 (Nr. 2502 Pres). I. P. S. Sa imediat s'a pus în conţelegere cu celelalte conzistorii sufragane şi a convocat o anchetă de bărbaţi specialişti, care să studieze proiectul guvernului şi să-şi facă observările de lipsă. Ancheta s'a întrunit în zilele 8 şi 9 Noembrie 1907 şi studiind proectul guvernului l-a aflat vătămător, atât din punct de vedere pedagogic, cât şi din punct de vedere al dreptului şi legii. S'a făcut o remonstraţiune temeinică, care s'a înaintat guvernului la 14 Dec. 1907.

VII. S'au făcut în fine demersuri, pentru asigurarea salariilor învăţătoreşti în termin cât mai apropiat, şi s'au dat şi alte îndrumări speciale, cari nu privesc publicitatea.

*

Intre comunele vrednice româneşti, cari au întregit zilele din urmă salarele învăţătoreşti conform legei şcolare, se află încă următoarele: *Sân Miclăuşul Român*, *Gornia*, *Broşteni*, *Ohaba-Forgaci*, *Rachitova* (com. Caraş-Severin), *Musca* (com. Arad), *Cebza*, *Voitec şi Constanţa* (com. Timiş).

In parohia *Criscior* (protopresbiteratul Zarandului) ţăranii români au înfiinţat de sărbătorile Crăciunului un fond cultural, contribuind anual o sumă anumită, din care să se susţină şcoala confesională.

Laudă şi onoare vrednicilor ţărani şi conducători!

Revizuirea regulamentului Camerei.

In conferenţa de Joi seara a bărbaţilor de încredere, aparţinători partidelor coaliţiei, preşedintele Camerei, Iusth, a prezentat *proiectul pentru revizuirea regulamentului Camerei*, care conţine următoarele dispoziţiuni:

Cu aprobarea preşedintelui Camerei şi la cererea în scris a 150 deputaţi, Camera poate să ordone desbaterea unei chestiuni urgente şi prelungirea şedinţei. Asupra acestei propuneri se va vota în viitoarea şedinţă.

La desbaterea asupra propunerii pot lua cuvântul numai patru deputaţi.

Timpul desbaterei se fixează pe zi cu 10 oare, însă la o nouă cerere în scris a 150 deputaţi, şedinţa se poate prelungi. Hotărârea adusă asupra prelungirei şedinţei intră în vigoare în şedinţa viitoare.

La desbaterile de urgenţă se va aplica regulamentul Camerei cu următoarele modificări: Rapoartele presidiale se pot prezenta numai după desbaterea dela ordinea zilei. Propuneri privitoare la cererea de şedinţe secrete se pot deasemenea face numai după desbaterea obiectului dela ordinea zilei. Abateri dela chestiunile de urgenţă, puse la ordinea zilei, nu se admit. Votări nominale la desbateri speciale (pe paragrafi) pot cere numai 100 deputaţi în scris. La votări simple pot cere constatarea membrilor prezenţi la şedinţă numai 100 deputaţi.

Dreptul de-a vorbi se acordă de preşedinte numai în cazul, dacă e convins de necesitatea luărei cuvântului. Asupra acestei chestiuni se votează cu simplă majoritate, şi votul acesta e valabil până la terminarea desbaterei de urgenţă.

Acest paragraf al regulamentului intră în vigoare numai în Camera, care va fi aleasă pe baza votului universal; pentru actualele şedinţe ale Camerei, acest paragraf se va aplica la desbaterea budgetului; a îndemnităţii şi a reformei electorale.

Acesta este pe scurt conţinutul proiectului de »revizuire« a regulamentului Camerei, asupra căruia s'a început alaltăeri discuţiunea în sânul conferinţei bărbaţilor de încredere a Coaliţiei!

*

Despre decursul *desbaterei urmate în conferenţa de alaltăeri seara* se comunică următoarele amănunte: La propunerea dep. Szentivanyi s'a decis tipărirea proiectului. Toţi membrii presenţi la consfătuire au fost unanimi în a recunoaşte necesitatea revizuirii regulamentului. Numai în ce priveşte terminul intrării în vigoare a noului regulament s'au ivit diferenţe. Deputaţii Bizony şi Simonyi au fost de părere, că regulamentul să între în vigoare sau imediat sau numai în noul parlament, căci nu e corect a-l aplica numai la desbaterea budgetului şi a reformei electorale. Alţi deputaţi şi-au exprimat nedumeririle faţă de rigurositatea unor dispoziţiuni, cari n'ar oferi posibilitatea unei resistenţe naţionale parlamentare.

*

Desbaterea meritorie a proiectului s'a început în şedinţa de eri seara.

Cronica din afară.

Declaraţiile ministrului de externe francez în chestia Marocului. Ministrul de externe Pichon, care s'a reîntors din Madrid, a făcut următoarele declaraţii unui colaborator al ziarului »Matin«: Desbaterile, pe cari le-am avut cu ministrul de externe al Spaniei, conferenţa mea de eri cu primul-ministru Maura, precum şi audienţa de aproape o oră pe care am avut'o la regele Alfons, dovedesc că între Franţa şi Spania există cea mai bună înţelegere asupra chestiei Marocului. Inţelegerea este deplină şi nimic nu va putea s'o sdruncine. Lucrul acesta a fost constatat şi de regele Spaniei. Ca şi până acum Spania va continua să ne dea tot concursul, pe care şi l'a oferit în urma celor stabilite la Algeciras.

Parlamentul persan şi şahul. »Agenţia Westnik« află că drept mulţumire pentru concesiunile făcute de şah, parlamentul a consimţit să se suprime câteva ziare, cari au atacat prea violent pe şah, să se interzică vorbirea în moscheă de cei cunoscuţi ca ostili şahului, şi a sporit lista civilă a şahului cu 300,000 ruble. Deputaţii trimit în toate oraşele provinciei depeşi anunţând împăcarea definitivă.

Măcelul bandelor bulgare. Se telegrafiază din Salonic, că lângă Ravna au avut loc lupte sângeroase cu o bandă bulgară.

— şi foarte simplu face uitat pachetul în vr'un colţ întunecos.

Aşa a şi făcut şi peste câteva momente a eşit din birt cu mâna goală. In fine; s'a uşurat de greutatea pachetului.

....In momentul următor o mână îl trăgea de haină şi întorcându-se, zăreşte la spate-i un copil.

— Domnule, v'aţi uitat pachetul! John l'a luat.... n'a avut curajul să-l respingă şi a plecat mai departe. Băeţaşul după el·

— Domnule, nu-mi dai ceva, pentrucă am fost aşa de cinstit şi l'am aflat?

John a scos cinci cenţi şi copilul a plecat fluerând mai departe.

Intr'un colţ s'a oprit un moment, să se cugete asupra lucrului, când un pungaş sdrănţos, să isbeşte în el, pune mâna pe pachet şi pe-aici ţi-e drumul. In primele secunde a început să râză aproape de bucurie, dar în momentul următor era deja mai aproape de mormânt. Furtul a fost zărit de mulţi oameni, cari au început imediat scandalul. O figură puternică şi-a înfipt mâna în haină şi-l trăgea din răsputeri după hoţ. In ochii sufleteşti ai lui John a devenit deodată clar întreg viitorul: a văzut, cum apare împreună cu hoţul înaintea poliţiei, cum funcţionarul desface oficios pachetul, îi constată conţinutul şi valoarea şi găseşte în el — rămăşiţe de mâncare. Ba vedea mai mult. Vedea scrisă întreagă istoria asta, cu ilustraţii, în foiţele cu un creiţar. Ar fi îngheţat sângele în el, dacă puternicul binevoitor n'ar fi alergat aşa iute cu el. A căutat să scape, dar fără succes.

Hoţul a făcut pachetul scăpat dintr'odată şi a dispărut în poarta unei case. John l'a luat cu grabă, l'a strâns la piept şi urmat de mulţime a trecut într'o stradă laterală. Poziţia i-a devenit critică; dacă vede vr'un jandarm îl provoacă la tot cazul să se justifice. Spre norocul lui însă în mijlocul stradei se băteau doi câni mari şi lupta asta a atras oamenilor atenţia, aşa că el s'a putut furişa neobservat în poarta unei trecători.

Pachetul sdrănţuit cu totul avea acum înfăţişarea unei păpuşi învăluită într'o sdranţă: mărul îi forma capul, celelalte trupul, ochii, etc. I-a venit o idee. Să-l arunce în apă. A mers iute pe malul râului, dar când tocmai voia să-l arunce, l'a cuprins o frică îngrozitoare. Pachetul semăna mult cu oasele unui copilaş. S'a plimbat buimăcit în jos şi în sus dealungul ţărmului, când de-odată, întâmplător scapă pachetul în apă. Tot lucrul s'a întâmplat aşa de vădit în contra voinţei lui, încât s'a aplecat fără voe după el, aşa că ori cine ar fi putut crede, că a pierdut un obiect de valoare.

Inapoia lui venia un om cu un câne şi înainte de a fi agrăit, străinul i-a poruncit cânelui: apporte! şi în momentul următor cânele a sărit în apă, a prins pachetul şi l'a aşezat între picioarele dinainte.

Iohn a scos năcăjit 25 cenţi şi a dat să plece, când stăpânul cânelui îl surprinde cu ofertul să cumpere cânele.

— Domnule, e un câne minunat! e foarte supus. Ţi-l dau cu 5 dolari!

— Mulţumesc, nu-mi trebue, — zise aprins Iohn.

Pachetul era ameninţat serios de mare pericol: se rupe hârtia şi el se împrăştie. A luat iute un ziar, l'a învălit bine şi a plecat desperat spre casă.

Când era la abia două sute paşi de casă a scăpat încă odată pachetul. A trecut în latul străzii şi când s'a plecat să-l ridice, a venit o trăsură şi l'a lovit silindu-l să se retragă. Era aproape să ajungă sub roate. L'au ridicat nişte oameni, l'au dus într'o farmacie, unde nu peste mult şi-a venit în fire.

Primul gând i-s'a îndreptat la pachet: oare l'au desfăcut?

Atunci mai bine ar fi murit. Dacă îl dau desfăcut, va contesta posesiunea lui. Spre netărmuritul lui noroc, un om păşeşte la el şi-i predă pachetul nedesfăcut.

— Iată pachetul d-tale. Sper, că totul va fi în ordine.

Iohn i-a mulţumit cu un surâs palid pentru marea bunătate şi a plecat încetişor spre casă. Când să suie treptele, un băieţaş al stăpânei casei — un copilaş vesel ulicernic — i-a sărit fără de veste înainte dintr'un colţ, i-a răpit pachetul din mână şi-a năvălit cu el în odae.

Asta e totuşi prea mult; ca el să târască după sine prin orice pericol afurisitul de pachet timp de patru oare lungi, cât patru ani, să sufere pentru el atâtea încercări şi acuma în ultimul moment să ajungă la locul cel mai ruşinător — în mânile gazdei casei!

A năvălit, strigând cât putea în glas răguşit, după băeţaş, dar ulicernicul a fost mai iute decât el, a intrat în odae şi aruncând pachetul la picioarele mame-sei, la care era tocmai în vizită o damă din societatea înaltă, strigă cu bucurie:

— Uite, mamă, ce mi-a dăruit d-nul Henry.

Hârtia s'a rupt, iară rămăşiţele murdare s'au împrăştiat la picioarele damelor...

Trad. de *I. Lupan.*

Satele Tregeta şi Tragosaitata, au fost incendiate. Au fost omorâţi 14 ţărani şi 12 femei.

ŞTIRILE ZILEI.

— 5 Ianuarie v.

Serbarea Bobotezei. Mâne, Dumineca, se va face obicinuita paradă militară în piaţa Braşovului. Din acest prilej corul mixt al bisericei Sf. Nicolae va executa, la învitarea comitetului parohial din cetate, cântările liturghice în Biserica Sf. Adormiri din oraş. Inceputul liturgiei la oarele 9 a. m.

Colonia română din Viena a trimis Regelui Carol o călduroasă adresă de omagiu, cu ocazia Anului Nou. Această adresă, semnată de toţi membrii coloniei, a fost remisă legaţiunei române din Viena, spre a fi înaintată Regelui.

Despărţirea unei comune române de sub ierarhia sârbească. »Tel. R.« aduce ştirea, că Românii din comuna Oreşaţ (com. Timiş) hotărând despărţirea lor de către Sârbi şi intentarea procesului pentru împărţirea averii comune, îşi ridicaseră o capelă, în care preotul Ioan Mitar, trimis de conzistor, făcea serviciul în limba română. La aceasta preotul sârb n'a mai permis să se tragă clopotele, dacă muria vre-un Român, iar episcopul sârbesc a protestat în contra constituirii »ilegale« a Românilor în parohie proprie românească. Fostul vicecomite Al. Ioanovich a aflat, că e motivată protestarea Sârbilor. A decretat deci constituirea Românilor ca nevalidă, a îndrumat pe pretorul cercual să închidă capela şi să dea pe preotul român afară din comună şi în urmă a declarat, că în contra hotărârii sale nu admite recurs. Românii au cerut scutul conzistoriului din Caransebeş, iar conzistorul a însărcinat pe d-l Dr. Emil Babeş, să facă o remonstraţiune la locurile competente.

Dela Reuniunea de cântări din Braşov. Se aduce la cunoştinţa stimatelor doamne şi d-şoare, membre ale reuniunei, că viitoarea repetiţie va avea loc Marţi la oarele 6 în localul obicinuit.

Fiica unui papă urmărită pentru escrocherii. Poliţia din Londra este în urmărirea unei escroce anume Francisca Nelly, fiică a defunctului papa Leo XIII.

Mulţumire publică. Tuturor acelor prea stimate persoane, cari din prilejul încetării din viaţă a iubitului nostru frate *Nicolae Pop*, fost funcţionar la direcţiunea de finanţe din Braşov, ne-au exprimat în scris şi verbal condolenţe, le mulţumim pe această cale. In deosebi mulţumim tinerimei din Braşov, care a depus pe mormântul neuitatului nostru frate, o cunună prea frumoasă. *Intristata familie.*

Ziar confiscat. Din Viena se anunţă, că numărul de Vineri al ziarului »Arbeiter Zeitung« ocupânduse de vizita arhiducesei Maria Valeria la societatea »Papa Pius«, a fost confiscat.

Veniturile vămilor române. Incassările din taxele vamale pe luna Decemvrie au fost de 3.190,767 lei, cu un plus de 207.866 faţă de aceeaşi lună din 1906. De la 1 Aprilie până la 31 Decemvrie 1907 s'au încassat 37.510.541 lei, cu un plus de 8.180.728 faţă de acelaşi interval din 1906. Faţă cu evaluările budgetare pe aceste nouă luni, încasările au dat un plus de 16,633.341 lei, aşa că, au întrecut cu peste şase milioane jumătate evaluările totale pe întregul exerciţiu 1907—1908.

Turburări la Paris. După cum prevede aplicarea legei congregaţiilor, călugăriţele augustine, cari servesc prin spitalele din Paris, ca surori de caritate, au trebuit să părăsească alaltăeri serviciul, pentru a fi înlocuite cu elemente laice. Cu ocazia aceasta s'au produs turburări de către un număr de clericali. Alaltăeri apăruseră la un spital, pe la ora 1 p. m., patru omnibuse, cari aveau să transporte călugăriţele. In acelaş timp apăruseră şi vre-o sută de persoane, între cari câţiva deputaţi clericali, conzilieri comunali şi ziarişti. Autorităţile au permis acestora, ca să-şi exprime simpatiile către călugăriţe. In momentul când călugăriţele trebuiau să plece, se adunaseră vre-o 2000 de persoane, cari au început să intoneze cântece religioase şi să scoată strigăte contra guvernului. Publicul a încercat să deshame caii dela omnibusuri, dar a fost împiedecat de poliţie. S'a produs o ciocnire între public şi poliţie. La urmă călugăriţele au trebuit să se adăpostească într'o capelă din Rue des Plantes.

»Păstorul«, *institut de credit şi economii din Timişoara-Fabric,* al cărui bilanţ anual îl publicăm pe pag. IV-a, îşi va ţinea *adunarea sa generală* de ăst an în *3 Febr.* stil nou a. c. la 10 oare a. m. în localitatea institutului din Timişoara-Fabric.

Concurs. Atragem atenţiunea cetitorilor asupra concursului de pe pag. IV. al despărţământului Cluj al Asociaţiunei pentru ocuparea de locuri de cvartir gratuite în »*Internatul Petran*« din Cluj.

Spicuiri.

Universitate internaţională.

Se plănueşte a se crea o astfel de şcoală academică în curând la Tervuéren, aproape de Bruxelles. Această şcoală ar fi deschisă pentru întreaga lume, iar corpul său profesoral ar fi recrutat dintre celebrităţile ştiinţifice ale lumei întregi. Această şcoală va fi în legătură cu museele speciale, iar la Bruxelles şi la Tervuereu se vor stabili colecţiuni ştiinţifice.

Această măreaţă operă se crede că va fi desăvârşită de suveranul Belgiei cu venite de ale statului Congo.

Invăţământul universitar German.

Contingentul acelor ce urmează în şcoalele superioare din Germania creşte uimitor pe fiecare an. Astfel în cei din urmă trei ani s'a urcat dela 17,500 la 45,000.

In 1877 erau în Germania 37,5 studenţi pentru 100,000 locuitori, iar astăzi sunt 67,5.

A crescut mult numărul acelor ce urmează şcolile technice — în zece ani de la 4200 la 13,269.

De asemenea în facultăţile de drept litere şi medicină. Locurile din învăţământul secundar însă sunt tot mai rare şi profesorii de licee aşteaptă până la vârsta de 35 de ani ca să ocupe un post definitiv.

Această înflorire a învăţământului superior german contribue deci şi la creşterea numărului proletarilor intelectuali.

Pavagiul de cauciuc.

Pe cât de puţin posibil ar părea aceasta, nu e mai puţin adevărat, că poate să se facă din cauciuc un foarte bun pavagiu pentru străzi.

Nu e vorba, se înţelege, de cauciucul scump, de 25 sau 30 lei kilogr., ci de un amestec, în care 10 sau 15% ar fi cauciuc. Cea dintâi încercare s'a făcut în 1881 la Londra. Grosimea acestui pavagiu a fost de 5 cm., şi a ţinut până în 1902, când a fost ridicat, având în părţile cele mai atacate o uzare de 15 mm. în adâncime.

Acest pavagiu e de 3 ori mai scump decât acel făcut din lemn, dar pe când acest din urmă ţine abia 4 ani, acel cu cauciuc dimpotrivă poate să ţină până la 20 de ani şi mai bine încă.

Când încercările ar fi cât mai dese prin oraşele mari, atunci, cererea fiind mai mare, s'ar cultiva şi cauciucul pe o scară mai întinsă, spre a se iefteni.

Documentele Progresului.

Acesta e numele unei reviste internaţionale, care apare în limbile: franceză, engleză şi germană la Paris, Londra şi Berlin.

Scopul acestei publicaţiuni e să unească şi să dea la lumină pentru lumea întreagă toate stăruinţele şi toate fructele muncei oricărui popor, fructe cari sunt menite să servească de pildă. Spre acest sfârşit s'au grupat 250 corespondenţi risipiţi în lumea întreagă.

Această publicaţie răspunde trebuinţei de solidaritate internaţională, care în fiecare zi se afirmă cu mai multă putere.

M.

Maxime.

Atâţi oameni dispreţuesc binele, dar puţini ştiu să-l dea.

*

Nici-odată nu vom găsi ingraţi, câtă vreme suntem în stare să facem bine.

*

Aceea ce face că iubiţii nu se plictisesc de a fi împreună, este că ei vorbesc întotdeauna de ei înşişi.

*

Oamenii slabi nu pot fi sinceri.

*

Suntem mai gata de a iubi pe aceia, cari ne urăsc, decât pe aceia cari ne iubesc mai mult decât vrem.

*

Numai aceia, cari sunt demni de dispreţ, se tem de a fi dispreţuiţi.

*

In gelozie e mai mult amor propriu decât iubire.

*

Se iartă atâta, cât se poate iubi.

*

Femeile nu cunosc toată cochetăria lor.

La Rochefoucauld.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Ianuarie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cuartalul prim al anului, la care învităm pe toţi amicii şi sprijinitorii foiei noastre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe şese luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 franci, pe şease luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAŢIUNEA.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 18 Ianuarie. In consfătuirea coaliţiei pentru revizuirea regulamemntului camerei, s'au abandonat şedinţele permanente, înlocuindu-se cu şedinţe de câte 16 ore. Numeroşi deputaţi din coaliţie sunt contra ca să se aplice măsuri riguroase la desbaterea proiectelor militare. Croaţii sunt decişi a impedeca votarea revizuirei.

Budapesta, 18 Ianuarie. In urma celor publicate de „Népszava“ s'a publicat un comunicat semi-oficios, *în care se desmint tabelele publicate de ziarul socialist.* Comunicatul anunţă că la ministerul de interne se lucrează acum la mai multe tablouri, cari vor demonstra inexactitatea celor susţinute de „Népszava“.

Berlin, 18 Ianuarie. „Vossische-Zeitung“ află din Tanger că după măsurile recente luate de francezi, Mulai Hafid *a proclamat războiul sfânt.* In moscheia din Marakesh s'a citit o scrisoare a lui Mulai Hafid, prin care se aduce la cunoştinţa poporului proclamarea războiului sfânt. Ordine în acest senz s'au trimis în mai multe localităţi. In toate părţile se observă o agitaţie colosală. Pretutindeni se adună mari mulţimi de oameni, cari se duc să întărească trupele lui Mulai Hafid. Acesta a şi început să înainteze spre Fez.

Bibliografie.

»Convorbiri Critice« de sub direcţiunea d-lui *Mihail Dragomirescu*, Nr. I anul II dela 1 Ianuarie 1908, a apărut cu următorul sumar:

Caragiale: Boul şi viţelul (fabulă). — M. Dragomirescu: După un an... — Corneliu Moldovanu: Spre culme (poemă). — Gh. Vâlsan: Vorniceasa (un basm pentru visători). — C. Pavelescu: Trei năluci, Gelozie, Lied (poezie). — Gh. Orleanu: Dornică... (poezie). — Irena Mohor: La ţară (după Maupassant). — Radu D. Rosetti: Sărutul omului (după Malteste). — I. Minulescu: Romanţa noului venit (poezie).— Eug. Lovinescu: Alterna amant (asupra lui Sandu). — H. Frollo: I-aş spune... (poezie). — D. Manu: Din taină... (poezie). — M. Mândru: Reînviere (poezie). — Al. Stamatiade: Intrebare (poezie). — I. Dragoslav: La hanul la trei ulcele (nuvelă). — Al. Cazaban: Pretexte (polemică măruntă).— Mihail Dragomirescu: Revista critică.

Ilustraţiuni: Din cercul »Convorbirilor Critice« de Iser; Copii după operele lui Grigorescu, O. Späthe şi Iser.

Diverse.

O istorioară de Mark Twain. »Cel mai mare sgârcit din câţi am cunoscut, trăia în oraşul Hannibal. A vândut ginere-so dreptul de proprietate asupra a jumătate de vacă; dar mai apoi n'a voit să-i dea parte din lapte, sub cuvânt că a ginere-so e partea de dinainte a vacei. Ginerele hrănea şi adăpa vaca, dar lapte nu gusta. Mai pe urma, ce i-a venit vacei, că l'a împuns pe bătrân şi l'a băgat într'un gard de sârmă ţepoasă.

»Zgârcitul şi-a dat ginerele în judecată, a cerut 250 de lei despăgubiri sub cuvânt, că jumătatea ginere-so — l'a surchidit.«

Diamante artificiale. La Paris se cercetează de câtva timp o afacere senzaţională. Un inginer Lemoine, a fost adus înaintea justiţiei sub învinuirea de a fi excrocat suma de două milioane unui bijutier din Londra, anume Warner, pe care l'a înşelat cu invenţiunea unui sistem de fabricare a diamantelor artificiale.

Problema diamantelor artificiale are o bază ştiinţifică. Diamantul natural fiind un cărbune pe care căldura pământului l'a transformat cu timpul într'un cristal transparent, oamenii de ştiinţă s'au întrebat dacă n'ar fi posibilă facerea de diamante artificiale, supunând cărbunele de pământ la o căldură de mii de grade obţinute pe calea ştiinţifică.

Incercările făcute în această direcţie sunt numeroase. Nu de mult chimistul Moissan a obţinut pentru prima oară un praf de diamant ceea-ce a confirmat teoria ştiinţifică.

Dar cu praf de diamant lumea comercială n'are ce face, ei îi trebue diamante în boabe sau în mărimi şi mai mari, spre a putea fabrica juvaericale.

In vederea acestei necesităţi, inginerul Lemoine s'a prezintat într'o bună zi celui mai mare bijutier din Londra şi asigurându-l că a găsit mijlocul de fabricare a diamantului în mărimi voite, a obţinut dela dânsul suma de două milioane pentru a-şi construi o fabrică în acest scop. Trebue să lămurim, că acest bijutier, om practic şi experimentat, nu s'a luat după vorbe. El a pus pe Lemoine să facă experienţe în faţa lui şi a câtorva amici ai săi şi numai după-ce a văzut că Lemoine scoate dintr'un cuptoraş misterios, încălzit la mii de grade, pe cale electrică, vre-o 20 de boabe de diamant, i-a încredinţat suma cerută.

Se întâmplă însă, că ulterior Lemoine nu vrea să repete experienţa în faţa unui expert adus anume dela minele de diamant din Transval, se mai întâmplă apoi că cele douăzeci de boabe de diamant fabricate de Lemoine în faţa lui Werner sunt recunoscute de experţi ca diamante naturale — şi atunci a urmat plângerea la parchetul din Paris împotriva lui Lemoine, pentru faptă de escrocherie.

Aşadar în cabinetul judecătorului de instrucţie se va tranşa în curând chestiunea, dacă fabricaţiunea diamantelor artificiale în măsură mai mare decât cea reuşită lui Moissan, este un adevăr ştiinţific sau o escrocherie?

Căci Lemoine, care îşi susţine sistemul şi care şi-a luat pe cei mai buni advocaţi. va face să defileze înaintea judecătorului de instrucţie pe toţi oamenii de ştiinţă. Mai bine va proceda însă făcând în faţa tribunalului o experienţă decisivă.

Domnii abonaţi, cari pe ziua de 1 Ianuarie v. nu şi-au reînoit încă abonamentul, să binevoiască a-l reînoi neamânat, ca să nu li-se întrerupă espedarea ziarului.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.

Redactor respons.: Victor Branisce.

Concurs.

Pentru ocuparea alor 16 locuri de cvartir gratuit în *„Internatul Petran“* din Cluj — al „Asociatiunii,“ se escrie prin aceasta concurs *cu terminul de 25 Ianuarie n. a. c.*

Petenţii vor avea să-şi instrueze petiţiunile cu:

1. „Index,“ ca dovadă, că sunt inscrişi la vre-una dintre facultăţile universitaţii din Cluj, şi că au făcut sporul recerut în studii.

2. Atestat de paupertate, însoţitade alte informaţiuni referitoare la starea materială a părinţilor.

Petitiunile să se adreseze şi trimită nesmintit până la acest termin *D-lui secretar: Eugeniu Pop Păcurariu* în Cluj (Kolozsvár. — Jókai u. 6.) —

Comitetul „Despărtământului Cluj — al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Cluj, la 12 Ianuar n. 1908.

Teodor Ceortea m. p.
preşedinte.

Eugenlu Pop Păcurariu m. p.
secretar.

„PĂSTORUL“,

institut de credit şi economii. societate pe acţii în **Timişoar a-Fabric.**

Contul Bilanţului pe 1907.

A C T I V A.	Cor.	fil.	P A S I V A.	Cor.	fil.
Cassa în numărar . .	14162	30	Capital pe acţii . . .	160000	—
Escont	478794	—	Fond de rezervă . .	8498	90
Imprumuturi camb. hipotecare	261176	—	„ „ penziuni . .	400	—
Lombard	14550	—	„ „ pt. susţinerea casei	358	80
Bon în Giro-Conto la Banca A.-Ung. . .	1640	94	Depuneri	406399	61
Bon la alte bănci . .	17183	37	Reescont	231753	—
Casa institutului şi alte realităţi	57042	92	Dividendă neridicată .	165	—
Mobiliar . K. 1724 60 / 10% amortizare 172 60	1552	—	Sarcina casei institutului	14949	20
Diverse conturi debitoare	3288	17	Diverse conturi creditoare	4997	78
Interese transitoare .	4586	45	Interese transitoare anticipate	7625	22
			Profit curat . . .	18825	64
	853976	15		853976	15

Contul Perdere şi Profit 1907.

D E B I T.	Cor.	fil.	C R E D I T.	Cor.	fil.
Interese după depuneri	19089	32	Interese de escont . .	37922	29
„ de reescont	14950	81	„ „ imprum. camb. hip.	17014	92
„ după imprum. pe amort.	882	86	Interese de lombard .	660	54
Spese de birou: registre, tipărituri, încălzit luminat etc. .	1784	82	„ „ cont-curent	75	49
Porto	223	18	Venitele casei institutului şi după realităţi	3351	43
Salare	3878	34	Proviziuni şi alte venite	8498	41
Bani de cvartir . . .	150	—			
Marce de prezenţă .	1028	—			
Premii de asigurare .	134	36			
Contribuţie erarială şi comunală	3299	02			
10% dare după interese de depuneri . . .	1908	93			
Competinţe de timbru	75	20			
Chirii	1120	—			
Amortizare din mobiliar	172	60			
Profit curat	18825	64			
	67523	08		67523	08

Timişoara-Fabric, la 31 Decemvrie 1907.

Dr. Putici m. p.
director esecutiv.

B. Minişan m. p.
prim-contabil.

D I R E C Ţ I U N E A :

Lotariu m. p. *Dr. Mezin* m. p. *N Micluţia* m. p. *Plavoşin* m. p.
Czaran m. p. *Toader* m. p.

Subscrisul comitet de revizie am examinat contul prezent al bilanţului precum şi cel al perderilor şi profitului şi confrontându-le cu registrele principale şi auxiliare, purtate în bună regulă, le-am aflat în consonanţă şi esacte:

Dimitrie Adam m. p.
preşedinte.
Ioan Pop m. p. *Eremie Mezin* m. p.
Ioan Ursulescu m. p. *Avram Blaşiu* m. p.

„ARMONIA“,

cassă de economii, societate pe acţiuni în Cincul-mare. | **Nagysinki takarék pénztár részvény társaság.**

Convocare.

P. T. acţionari ai cassei de economii „ARMONIA“, se învită — în sensul §§. 14—27 din statute — la a

IV-a adunare generala ordinară,

ce se va ţinea în **Cincul-mare la 15 Februarie 1908 la 2 oare d. a.** în localul societăţii.

Obiectele:

1. Raportul direcţiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Prezentarea bilanţului.
4. Fixarea marcelor de prezenţă.
5. Alegerea alor 2 membrii în direcţiune cf. §§. 55 şi 56.
6. Ridicarea capitalului social şi modificarea §§. 4 şi 49 din statute.

Domnii acţionari cari — în sensul §. 17 din statute — voiesc a participa la această adunare în persoană sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a şi depune la cassa societăţii sau la „Furnica“ în Făgăraş — acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu o zi înainte de aduuarea generală.

Direcţiunea.

Meghivás.

„ARMONIA“ takarék pénztár t. e. részvényesei — az alapszabályoknak 14—27 §§-ai értelmében, — az intézet helységében folyó évi **február hó 15-én d. u 2 órakor tartandó**

IV. rendes közgyülésére

meghivatnak.

A tárgyak:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A mérleg előterjesztése.
4. A jelenléti dijak megállapitása.
5. 2 igazgatósági tag megválasztása — 55 és 56 §§. értelmében.
6. Az alaptöke felemelése és az alapszabályoknak 4 és 49 §§. módositása.

A részvényesek — az alapszabályoknak 17 §. értelmében — kik személyesen vagy meghatalmazottjai által részt akarnak venni — kéretnek, részvényeiket vagy meghatalmazási okmányaikat az intézet pénztáránal vagy a fogarasou szék-lő „Furnica“ takarék pénztárnál a közgyülést megelőző 1 nappal letenni.

Az igazgatóság

Contul bilanţului pro 1907. — Mérleg számla 1907 évre.

ACTIVA — VAGYON:	Kor.	fil	PASIVA — TEHER:	Kor.	fil
1. Cassa — Készpénz . .	10.900	53	1. Capit. social — Alaptöke	50.000	—
2. Escompt — Leszámitolt váltok	23.363	—	2 Fond de rezervă — Tartalék alap	4.212	50
3. Spese de fondare — Alapitási költségek K 527 95 / 20% amort. — 20% törlesztés „ 105·59	422	36	3. Fond de binefaceri — Jótekony célu alap .	30	86
4. Mobiliar — Felszerelés . . „ 504·10 / 10% amort. — 10% törlesztés „ 50·40	453	70	4. Fond de clădiri — Épitészeti alap . . .	500	—
5. Debitori — Adósok . .	75	—	5. Depuneri spre fructifi care — Takarék betétek . . .	163.282	21
6. Cont curent — Folyó számla	23	58	6. Reescompt — Visszleszámitolt váltok	56 676	—
			7. Interese transitoare anticipate — Átmeneti kamatok	3 192	02
			8. Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	21	—
			9. Cont curent — Folyo számla	574	—
			10. Profit curat — Tiszta nyereség	6 749	58
	28.5238	17		285.238	17

Contul profit şi perdere pro 1907. — Nyereség és veszteség számla 1907 évre.

EŞITE — KIADÁS	Kor.	fil.	ÎNTRATE — BEVÉTEL	Kor.	fil.
1. Contribuţiune — Adó .	696	70	1. Interese escompt — Leszámitolási kamat . .	20.916	46
2. Salare — Fizetések . .	1.704	—	2. Interese cont-curent — Folyó számla	3	47
3. Interese depuneri — Betéti kamatok	6.391	—	3. Taxe pentru transcrieri de acţii — Részvény átirási dij	32	—
4. 10% dare după interese-depuneri — 10% betéti kamat adó	639	10	4. Pro diversi — Kü öofélék	746	95
5. Interese reescompt — Visszleszámitolási kamatok	4.543	66			
6. Chirie — Házbér . . .	170	—			
7. Porto — Postadij . . .	11	61			
8. Marce de prezenţă — Jelenléti dijak . . .	134	—			
9 Spese de birou — Irodai költségek	290	74			
10. Competinte — Illetékek .	10	—			
11. Interese fond. de rezervă — Tartalék alap kamatai	202	50			
12. 10% amortizare mobiliar — felszerelés törlesztés .	50	40			
13. 20% amort. din spese de fondare — alapitási költségek törlesztés . . .	105	59			
14. Profit curat — Tiszta nyereség	6.749	58			
	21.698	88		21.698	88

Dionisie Stănuleţ m. p.,
cassar — pénztárnok.

Valeriu Popp m. p.,
contabil — könyvelő.

Cincul-mare, în 31 Decemvre 1907. — Nagysink, 1907 December hó 31-én.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Iacob Macaveiu m. p., prezident — elnök.
Ioan Bastia m. p., vice-prezident — alelnök.
Ioan Dejenariu m. p.,
Moise Derloşea m. p., **Ioan Stângu** m. p., **Moise Bultan** m. p.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

Dănilă Şerban m. p., prezident.
Moise Brumbescu m. p., **Nicolau Fleşariu** m. p.,
Hariton Prescurea m. p., **Iosif Bastia** m. p.